

Артеменко Станислав Викторович, канд. экон. наук, доц., кафедра технологий и развития предпринимательства, Институт последипломного бизнес-образования, Харьковский государственный университет питания и торговли. Адрес: ул. Клочковская, 333, г. Харьков, Украина, 61051. Тел.: (057)337-99-76, (057)349-45-08; e-mail: vsartemenko@mail.ru.

Artemenko Stanislav, Candidate of Sciences (comparable to the academic degree of Doctor of Philosophy, Ph.D.), Associate Professor, department of technologies and entrepreneurship development of the Institute of Post-qualifying Business Education, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Klochkivska str., 333, Kharkiv, Ukraine, 61051. Tel.: (057)337-99-76, (057)349-45-08; e-mail: vsartemenko@mail.ru.

*Рекомендовано до публікації д-ром экон. наук, проф. Черноу М.В., канд. экон. наук, проф. Синициною Г.А., канд. экон. наук, доц. Кот О.В.
Отримано 15.10.2016. ХДУХТ, Харків.*

УДК 332.135

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНАЯ СИСТЕМА ИНФОРМАЦИОННОЙ СФЕРЫ ДЛЯ АКТИВИЗАЦИИ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

І.А. Попова, П.В. Смірнова

Досліджено складові інформаційної інфраструктури міжрегіонального співробітництва; запропоновано інституціональну систему інформаційної сфери та розглянуто основні функції суб'єктів інформаційної інфраструктури для активізації міжрегіонального співробітництва.

Ключові слова: міжрегіональне співробітництво, інституціональна система, інформаційна сфера, активізація, функції.

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНАЯ СИСТЕМА ИНФОРМАЦИОННОЙ СФЕРЫ ДЛЯ АКТИВИЗАЦИИ МЕЖРЕГИОНАЛЬНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

И.А. Попова, П.В. Смирнова

Исследованы составляющие информационной инфраструктуры межрегионального сотрудничества; предложена институциональная система информационной сферы и рассмотрены основные функции субъектов информационной инфраструктуры для активизации межрегионального сотрудничества.

Ключевые слова: межрегиональное сотрудничество, институциональная система, информационная сфера, активизация, функции.

INSTITUTIONAL SYSTEM OF INFORMATION SPHERE FOR THE ACTIVATION OF INTERREGIONAL COLLABORATION

I. Popova, P. Smirnova

Basic participants of information process, as a result of generalization of processes which occur during the provision of information needs of economic entities and the society on the whole are determined. To which the following can be taken: information mediators providing intercommunication of information with the sources of its origin and proprietors; users of information; information generators; information keepers.

It is found out that the basic subjects of the information provision are public bodies of power (Ministry of information policy), regional bodies of power (centers of interregional collaboration, management of statistics, etc.), local bodies of power (centers of interregional collaboration support), enterprises which take part in interregional linkages. Verkhovna Rada of Ukraine, Cabinet of Ministers of Ukraine, State Statistics Committee of Ukraine, State Committee of communication and information, other ministries and departments, are the subjects at state level. The subjects at the regional level promoting interregional collaboration is the regional state administration, bodies of local self-government, regional management of statistics, regional commercial and industrial chambers, informative centers, investment centers, educational centers, transport-logistic centers, techno-parks and others. Among the agencies supporting interregional collaboration on a micro level in the sphere of providing information services, internet providers, logistic enterprises, internet shops, advertising agencies, point-of-sale grounds, etc.

It is acknowledged that a number of specialized institutions, presented in different organizational forms, which include information centers; agencies of regional development; specialized geo-informational systems; CBC centers; regional informational-innovative-educational complexes; innovative CBC centers, etc. play an active role.

Keywords: interregional collaboration, institutional system, information sphere, activation, functions.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах прагнення України до співпраці з розвиненими країнами ЄС та світу значно зростає роль інформаційних систем і технологій як інструменту підвищення ефективності регіональних економік, їх інтеграції до європейського інформаційного простору. Сьогодні більшість органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади мають добре розвинені локальні обчислювальні мережі, забезпечені доступом до

мережі Інтернет, здійснюють заходи з підключення до офіційних нормативно-правових баз, упроваджують системи електронного урядування тощо. Майже всі територіальні структурні підрозділи центральних органів влади мають відомчу поштову систему та намагаються будувати відомчі телекомунікаційні мережі. Такий підхід сприяє ефективній інформаційній взаємодії, але потребує значних фінансових вкладень. Для України формування та розвиток інститутів з створення, акумуляції, обробки та передачі інформації є складним стратегічним завданням. На жаль, існуюча інформаційна інфраструктура України не становить собою гармонічну, адекватну систему засобів і способів передачі даних у сукупності з юридичними, організаційно-економічними та технічними умовами, які б забезпечували ефективний взаємозв'язок між суб'єктами інформаційного ринку. Тому формування інституціональної системи інформаційної сфери є актуальним завданням сьогодення, вирішення якого дозволить активізувати міжрегіональну співпрацю й тим самим покращити соціально-економічний стан регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням удосконалення інформаційного забезпечення на державному та регіональному рівнях присвячена значна кількість праць, в яких увага авторів приділялася напрямам удосконалення якості інформаційного ресурсу, упровадженню сучасних інформаційних систем і технологій [1–5]. Також питаннями активізації управління інформаційними потоками в транскордонних регіональних системах займалися такі науковці, як Ю. М. Слюсарчук, С. А. Товканець, Є. Кіш, А. Митко, Б. Юськів, Н. Карпчук та ін. [6–9]. Проте, незважаючи на значний внесок учених у розробку питань щодо розвитку інформаційної інфраструктури, потребують подальшого дослідження питання впровадження актуальних заходів регіональної та державної політики в розвиток інформаційного сектору. Також потребують уточнення складові інформаційної інфраструктури міжрегіонального співробітництва.

Метою статті є визначення складових інформаційної інфраструктури міжрегіонального співробітництва й розробка інституціональної системи інформаційної сфери для активізації міжрегіонального співробітництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність інформаційного забезпечення перебуває в прямій залежності від координованості дій щодо встановлення зв'язків між суб'єктами інформаційного сектору. Набір елементів інформаційного сектору міжрегіонального співробітництва різний, але з огляду на аналіз розвитку інформаційної інфраструктури в регіонах України необхідно визначити ті, що забезпечують циркуляцію інформації для всіх сфер

економічної діяльності в регіоні, що надають послуги в процесі передачі інформації, а також тих, що відповідальні за інформаційне забезпечення соціальної сфери, місцевого та державного управління. Так, серед складових інформаційної інфраструктури слід виокремити технічне й апаратне забезпечення (бази даних і бази знань, програмні системи обробки інформації, технологічне та технічне забезпечення зв'язку тощо); економіко-аналітичне забезпечення (державні та обласні комітети статистики, інформаційні центри, торгово-промислові палати, інноваційні центри міжрегіонального співробітництва, законодавчі органи влади тощо); соціальні інституції (засоби масової інформації, вищі навчальні заклади, науково-дослідні інститути, заклади підвищення кваліфікації працівників тощо). Таким чином, інституціональна складова інформаційної системи міжрегіонального співробітництва у сфері інформатизації включає органи державної влади, органи регіональної влади та суб'єкти господарювання в регіонах. У процесі виконання своїх функціональних повноважень і здійснення господарської діяльності органи влади та суб'єкти господарювання створюють інформаційні ресурси задля розвитку співпраці та отримання економічного ефекту, які знаходяться в управлінні суб'єктів міжрегіонального співробітництва та виконують допоміжні функції щодо його активізації та розвитку. Інформаційні ресурси державного рівня забезпечують методологічні основи формування, структурування, накопичення та передачі інформаційних даних стосовно соціально-економічного розвитку регіонів та їх співпраці.

Інформаційна інфраструктура держави формується шляхом розвитку національної, галузевих і регіональних інформаційних систем, мереж та електронних ресурсів, інформаційно-аналітичних систем органів державної влади та органів місцевого самоврядування, створення вітчизняними виробниками на основі фундаментальних і прикладних досліджень новітніх конкурентоспроможних ІКТ, засобів інформатизації та комп'ютерних програм, прискорення робіт, пов'язаних із розробкою, створенням та застосуванням комп'ютерних систем та інших перспективних технологій; активізації впровадження систем електронних розрахунків за придбані товари, виконані роботи та надані послуги; виконання зобов'язань щодо міжнародного співробітництва, спрямованого на розвиток інформаційної інфраструктури та забезпечення розширення участі України у відповідних міжнародних ініціативах [3].

Органи державного управління мають у своєму розпорядженні найповнішу та достовірну інформацію про систему підприємств, організацій та установ, їх структуру, вид діяльності, номенклатуру

продукції, постачальників та замовників продукції, матеріально-технічне забезпечення тощо. Завдяки органам ліцензування дані постійно оновлюються щодо підприємств та організацій. Так, Фонд держмайна друкує відомості про зареєстровані інвестиційні фонди. У свою чергу Міністерство освіти і науки України публікує перелік вищих і середніх навчальних закладів, а також списки діючих спеціальностей. Так, основу інформаційного простору органів державної влади складають інформаційно-телекомунікаційні системи, що здатні забезпечити інформаційну підтримку прийнятих рішень як у сфері управління економікою, так і забезпечення безпеки особистості, суспільства, держави. Такими системами на державному рівні є такі: інформаційно-телекомунікаційна система спеціального призначення; інформаційно-комунікаційна система, яка розроблялася для Верховної Ради України; інтегрована інформаційно-аналітична система правоохоронних органів; єдина державна система персоналу.

Ці системи розробляються з урахуванням таких вимог: формування єдиного інформаційного простору України в інтересах громадян і державної влади; виключення монополії щодо надання інформації безпосередньо Президентові України, Кабінету Міністрів України та Верховній Раді України; доступ органів державної влади і насамперед Президента України та Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України до всіх інформаційних ресурсів відповідно до чинного законодавства; об'єднання та розвиток незалежних джерел інформації; захист державної таємниці, використання сучасного телекомунікаційного середовища [10].

На рівні держави повноваження та компетенція у сфері міжрегіонального співробітництва реалізуються відповідно до Конституції України. Так, у ст. 85 пп. 5, 6, 14 визначено повноваження Верховної Ради України щодо визначення основ внутрішньої та зовнішньої політики, затвердження державних програм економічного, соціального, культурного розвитку та охорони навколишнього середовища, затвердження рішень про надання та отримання кредитів, економічної допомоги міжнародних фінансових організацій, банків. Кабінет Міністрів України відповідно до ст. 116 пп. 1, 3, 4, 8 забезпечує здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики, політики у сфері праці, соціального захисту, охорони довкілля, екологічної безпеки та природокористування, розробляє та здійснює державні програми економічного, науково-технічного, соціального та культурного розвитку України, а також організовує та забезпечує процес зовнішньоекономічної діяльності та митної справи. Ст. 119 пп. 3, 4, 7 Конституції України передбачає повноваження місцевих

державних адміністрацій щодо виконання державних і регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку, програм охорони навколишнього середовища, підготовку та виконання відповідних бюджетів, реалізацію інших наданих державою повноважень та взаємодії з органами місцевого самоврядування.

Інформаційні ресурси Державного комітету статистики України є основою інформаційної системи міжрегіонального співробітництва. Їх основна функція полягає в забезпеченні статистичного спостереження та здійснення інформаційно-аналітичного огляду змін у соціально-економічному розвитку регіонів України та держави загалом. Інфраструктура Державного комітету статистики містить розвинену мережу територіальних управлінь статистики, які мають інтегровану інформаційно-комунікаційну мережу збирання, оброблення та передачі статистичної інформації. Проте статистично-аналітичні бази Державного комітету статистики містять суто загальну, аналітичну інформацію, яка часто є застарілою стосовно використання її для активізації міжрегіонального співробітництва. Так, інформація про обсяги реалізації та прибуток (з точки зору можливостей налагодження договірних зв'язків) збирається в кварталний термін, її оприлюднення затримується ще на місяць, а за багатьма позиціями маркується позначкою «конфіденційна», що не дає змогу оцінити можливості того чи іншого регіону в перспективах розвитку та наявності можливих ризиків.

В управлінні Державного комітету зв'язку та інформації перебувають підприємства зв'язку та їх філії в регіонах країни (ДП «Укртелеком»), що забезпечують надання послуг телефонного, цифрового абонентського зв'язку, а також надають доступ до глобальної мережі Інтернет. Відповідно до чинного законодавства та міжнародних угод здійснюють свою діяльність у регіонах країни й оператори мобільного зв'язку (UMC, Київстар, Life). Інформаційні ресурси сфери зв'язку мають дуже важливе значення як у суспільному житті, так і для розвитку міжрегіональної співпраці, тому що за їх допомогою здійснюються найбільш швидкі контакти між суб'єктами співробітництва, забезпечується оперативна передача інформації, організований широкий різноманітний доступ усіх категорій споживачів до системи зв'язку.

На рівні Міністерства закордонних справ формується інформація щодо забезпечення пересування товарів, вантажів, людей з/або на територію країни: митниці, порти, облаштовані пункти перетину державного кордону та ін., де збирається, обробляється та накопичується інформація стосовно міжрегіонального (міжнародного) співробітництва.

Під керівництвом Міністерства фінансів України функціонує розвинена мережа державних фінансів, яка обумовлює співпрацю регіонів країни в розвитку фінансового сектору.

На регіональному рівні міжрегіональному співробітництву сприяють інфраструктурні об'єкти обласних управлінь статистики, філії провідних мобільних операторів зв'язку, регіональні торгово-промислові палати, товарно-сировинні біржі, логістичні, інвестиційні, інформаційні, науково-технічні центри, технопарки, кластери й та ін. Кількість і сучасний стан таких інфраструктурних об'єктів у різних регіонах країни дуже відрізняється як за своїми технічними характеристиками, так і за організаційно-комунікаційними зв'язками. Це зумовлено нерівномірністю соціально-економічного розвитку регіонів та їх геополітичним розташуванням, а також фінансовими можливостями суб'єктів господарювання.

Основою інформаційної системи регіону є обласні управління статистики, які формують методологічне підґрунтя статистичних спостережень. Прийняття управлінських рішень у регіоні базується на використанні інформаційного ресурсу. Правильність і цінність управлінських рішень значною мірою залежать від інформаційного забезпечення процесу управління, використання сучасних інформаційних систем різного рівня, що включає всі стадії їх функціонування. Кожна стадія процесу управління забезпечується певною інформацією, яка стає основою для функціонування наступної стадії прийняття рішень. При цьому цей процес обов'язково потребує зворотного зв'язку, що забезпечує передачу інформації про реакцію керованого об'єкта на попередні керуючі впливи, або про зміни стану спостережуваної системи в часі. Як правило, розвинена інформаційна система регіону включає такі підсистеми: внутрішньої інформації, зовнішньої інформації та інформації специфічних сегментів. У практиці ці підсистеми часто розглядають як самостійні інформаційні системи [5]. Система внутрішньої інформації включає сукупність даних, що виникають у регіоні у формі статистичної звітності, оперативної та поточної виробничої, соціальної й науково-технічної інформації. Система зовнішньої інформації поєднує відомості про стан зовнішнього середовища, зовнішніх ринків та їх інфраструктури, оцінки, прогнози та стан розвитку інших регіонів країни та зарубіжжя. Система інформації специфічних сегментів формується відповідно до спеціалізації регіону. Крім того, важливою є суб'єктивна оцінка території її мешканцями й нерезидентами. Зокрема, специфічною є інформація про те, наскільки мешканці регіону почувають свою прихильність до території, вважають її сприятливою та комфортною для проживання.

Перед регіональними та державними органами управління у сфері інформатизації стоїть завдання створення надійного й прозорого інформаційного середовища, заснованого на взаємовигідній і партнерській співпраці всіх регіонів країни з метою забезпечення вирішення завдань становлення, функціонування та розвитку регіональних інформаційних систем.

У межах інфраструктури інформаційної системи регіону задля міжрегіонального співробітництва необхідно виокремити суто специфічні складові, що забезпечують надання інформаційних послуг і сприяють активізації розвитку такої співпраці.

На регіональному рівні координацію дій щодо розвитку міжрегіонального співробітництва здійснюють обласні державні адміністрації, у складі яких діють управління й департаменти економічного розвитку й торгівлі, інвестицій та управління проектами, агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів, зовнішньоекономічної діяльності, культури і туризму, молоді та спорту. До компетенції їх управління належать нормативно-правові рішення щодо розвитку міжрегіональної співпраці за кожною сферою підпорядкування.

Крім того, на регіональному рівні створюються та діють інформаційно-аналітичні, логістичні, торговельні центри, торгово-промислові палати, регіональні товарні та товарно-сировинні біржі, інвестиційні центри, міжнародні агенції, агенції регіонального розвитку й т.ін.

Так, торгово-промислові палати створюють сприятливі умови для підприємницької діяльності, сприяють всебічному розвитку науково-технічних і торговельних зв'язків між українськими підприємствами та їх зарубіжними партнерами, представляють інтереси їх членів із питань господарської діяльності як в Україні, так і за її межами, надають практичну допомогу підприємцям у проведенні торговельно-економічних операцій на внутрішньому та зовнішньому ринках, сприяють розвитку експорту українських товарів і послуг, для чого надають своїм членам широкий спектр професійних послуг, у тому числі консультаційних, із питань зовнішньої торгівлі та оцінки ринків; проводять незалежну експертизу товарів, здійснюють оцінку рухомого та нерухомого майна, нематеріальних активів, надають послуги зі штрихового кодування товарів, патентно-ліцензійні послуги, оформляють документацію з метою забезпечення захисту прав на інтелектуальну власність та ін. Палати надають українським та іноземним підприємцям ділову та юридичну інформацію, організують семінари, конференції, виставки в Україні й за кордоном, забезпечують ділові переговори з економічних питань.

Товарно-сировинні біржі організовують та проводять аукціони та біржові торги з продажу: оптових партій продукції підприємств України (енергоносіїв, металів, лісоматеріалів, сільгосппродукції та сировини, продовольчих товарів, продукції виробничо-технічного призначення, товарів народного вжитку, матеріалів, транспортних засобів); майна державної, комунальної та приватної форм власності (нерухомого майна); земельних ділянок і права їх оренди; майна підприємств-банкрутів; об'єктів податкової та банківської застави; безхазяйного майна. Біржа надає клієнтам комплекс інформаційно-консультаційних, оціночних і рекламних послуг.

Основними завданнями та функціями логістичного центру є оптимізація вантажних перевезень в Україні, організація перевезень вантажів у вагонах державних вагонних компаній, удосконалення системи надання транспортних послуг, поліпшення їх якості, залучення додаткових вантажопотоків.

Аналіз функціонування суб'єктів інфраструктури міжрегіонального співробітництва дозволив зробити висновок, що логістичні центри накопичують, зберігають і надають інформацію стосовно вантажоперевезень, сировинні біржі працюють у режимі надання інформації про сировину, інвестиційні центри спрямовані на залучення інвестицій та інвесторів до співпраці тощо. Проте їхні інформаційні потоки майже не перетинаються, функціонують автономно, тому існує дефіцит інформаційних послуг для різних конкретних споживачів у задоволенні потреби в цій інформації.

Також слід зазначити, що інфраструктурна складова інформаційної системи повинна включати матеріальні та технічні засоби збирання та зберігання інформації про стан міжрегіональної співпраці, перспективні напрями розвитку міжрегіональної торгівлі, обсяги ввезення-вивезення товарів і послуг, міграційні потоки, туристичні, соціальні, культурні зв'язки між регіонами країни. Розвиток міжрегіональної співпраці має забезпечуватися шляхом швидкого пошуку постачальників сировини, виробників товарів і послуг, замовлення відповідної кількості продукту з урахуванням найкращих умов (близькість розташування контрагентів, найкраща цінова композиція, найвища якість пропозиції, термін та строк поставки і т.ін.). Вирішення цих завдань можливо завдяки об'єднанню інформаційних ресурсів інфраструктурних об'єктів регіонального рівня в єдиний інформаційно-аналітичний центр міжрегіонального співробітництва.

Пріоритетними завданнями регіонального рівня є забезпечення доступу бізнесу до своєчасної та повної інформації про основні параметри регіонального розвитку, причому дані повинні бути

доступні як підприємцям регіону, так і підприємцям інших регіонів країни та зарубіжжя.

Міжрегіональна співпраця на рівні регіонів здійснюється відповідно до регіональних програм розвитку, які затверджуються у встановленому порядку за різними напрямками, сферами та галузями регіонального господарського комплексу: виробничого, агропромислового, транспортного, будівельного, а також соціальної сфери, освіти, культури, спорту, екології та туризму.

Основними формами міжнародної та міжрегіональної співпраці є взаємодія, співробітництво, економічні контакти (угоди, договори), міжрегіональна інтеграція. Реалізація різних форм здійснюється у вигляді руху капіталу, товарів і послуг, міграції робочої сили.

Можливості регіонів України до активізації міжрегіональної співпраці на основі розвитку інформаційної інфраструктури варто оцінити з точки зору розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та сфери зв'язку в регіонах.

Інформаційна підтримка міжрегіональної співпраці здійснюється через співробітництво суб'єктів та об'єктів системи інформаційного забезпечення співробітництва із фахівцями, громадськістю, а також ЗМІ. Активну роль у цьому процесі відіграє низка спеціалізованих інституцій, сформованих у різних організаційних формах. До них, за класифікацією С. Товканця і Г. Товканець [9], належать: інформаційні центри; агенції регіонального розвитку; спеціалізовані геоінформаційні системи; центри транскордонного співробітництва; регіональні інформаційно-інноваційно-освітні комплекси; інноваційні центри транскордонного співробітництва.

Інформаційні центри систематизують і подають дані суб'єктам міжнародного бізнесу й учасникам транскордонного співробітництва з окремих програм.

Агенції регіонального розвитку ефективно співпрацюють із місцевими та центральними органами влади як фокусні центри стратегічного планування та супроводження проектів розвитку територій, забезпечують ефективну міжсекторну співпрацю влади, бізнесу та громадськості й створюють якісно нове економічне середовище. Асоціація агенцій регіонального розвитку України об'єднала спочатку 17, а сьогодні – 43 агенції регіонального розвитку (АРР) із усієї України. Вони беруть участь у здійсненні моніторингу проектів і програм міжрегіонального співробітництва, що дає змогу забезпечувати компетентні регіональні та місцеві структури, підрозділи центральної влади відповідними даними, надавати їм спеціально визначену службову інформацію, безпосередньо пов'язану з міжрегіональною діяльністю (митною, прикордонною, екологічною,

податковою тощо), щоквартальні узагальнені дані про співпрацю в регіонах.

Спеціалізовані геоінформаційні системи (ГІС) використовуються або можуть бути запроваджені у сферах проектування, містобудування, сталого просторового розвитку територій, системах моніторингу довкілля та стану техногенно-екологічної безпеки. Вони є різновидом інформаційних систем, що забезпечують збирання, збереження, обробку, доступ, відображення та розповсюдження географічно координованих (просторових) даних.

Центри транскордонного співробітництва здійснюють пропагандистську діяльність. Вони пропагують науковий потенціал університету за кордоном серед наукових кіл, інформують і надають персональні консультації працівникам навчального закладу щодо можливих напрямів міжнародної наукової співпраці з організаціями-партнерами. Для цього організуються презентації, зустрічі на різних рівнях, семінари, запрошуються до співробітництва зарубіжні бізнес-партнери тощо. Ці центри є інформаційним координатором у сфері наукових досліджень.

Центр науково-технічної й економічної інформації (ЦНТЕІ) виконує функції регіонального інформаційно-інноваційно-освітнього комплексу. Він пропонує споживачам довідково-інформаційний сервіс, бізнес-консалтинг, готує інформаційно-аналітичні огляди, проводить патентно-інформаційні та соціологічні дослідження, надає консультації з питань захисту та комерціалізації інтелектуальної власності, створює різноманітні регіональні бази даних. У ЦНТЕІ можуть проводитися й фундаментальні та прикладні дослідження з проблем розвитку інтелектуального потенціалу, організації науково-інноваційної та інформаційної діяльності, оцінювання інвестиційної привабливості господарських об'єктів, регіональної науково-технічної політики.

Інноваційні центри транскордонного співробітництва можуть відігравати провідну роль у посиленні інформаційного забезпечення науково-технічної діяльності, а також стати основою розвитку регіональної мережі обміну технологіями, яка забезпечить процес обміну відомостями про нові технології між науково-дослідним сектором і підприємствами. Основна функція центру – налагодження обміну науково-технічною інформацією між суб'єктами господарювання та створення бази даних інноваційних пропозицій.

Використання інформаційної інфраструктури в регіонах України здійснюється для електронного обміну задля матеріально-технічного забезпечення виробничих планів, планування та прогнозування попиту, доставки сировини або кінцевої продукції, просування свого підприємства на ринку товарів і послуг.

Інфраструктурна складова міжрегіонального співробітництва на макrorівні становить собою сукупність інформаційних баз і технологій їх опрацювання, наявність комунікаційних мереж і систем, що функціонують на підприємствах регіону, а також у особистих господарствах громадян. На рівні підприємств функціонують організаційні структури, що забезпечують функціонування інформаційних систем, збирання, накопичення, опрацювання та передачу інформації, а також можливості самостійного пошуку необхідної інформації за багатьма напрямками господарської діяльності.

На мікрорівні, тобто на рівні суб'єктів господарювання, здійснюється безпосередньо процес співпраці, укладаються договори, контракти, угоди, встановлюються економічні зв'язки – як короткострокові, так і довгострокові тощо. Проте виокремити характер господарських відносин (внутрішньорегіональні чи міжрегіональні) дуже важко. Практично в державному статистичному спостереженні відсутні у відкритому доступі дані щодо обсягів виробництва та постачання основних видів товарної продукції між регіонами країни. Наводяться лише загальні обсяги виробництва в регіонах та обсяги ввезення та вивезення товарів та послуг без конкретизації співпраці між регіонами. Деталізована інформація стосовно обсягів ввезення-вивезення товарів і послуг за регіонами надається лише у сфері зовнішньоекономічної діяльності (торгівля із зарубіжними країнами світу).

Здійснення автоматизованого обміну даними активно сприяє розвитку співпраці між суб'єктами господарювання в регіонах країни. Співпраця з використанням інформаційної інфраструктури відбувається за напрямками, що забезпечують прискорення: надсилання замовлень постачальникам; отримання електронних рахунків-фактур; отримання замовлень від клієнтів; відправлення електронних рахунків-фактур; відправлення або отримання інформації про продукцію (каталоги, прейскуранти); відправлення та отримання транспортної документації (товарно-транспортних накладних); надання платіжних доручень фінансовим установам; відправлення або отримання даних від державних установ (податкових декларацій, статистичної та звітної інформації).

Висновки. У процесі дослідження визначено суб'єкти, що сприяють розвитку міжрегіонального співробітництва на державному, регіональному та мікрорівнях. Визначено, що суб'єкти сприяння міжрегіональному співробітництву створюють і мають у своєму управлінні сучасні інфраструктурні об'єкти, за допомогою яких здійснюється процес співробітництва. Інфраструктурні об'єкти

класифіковано за рівнями управління та функціями, що вони забезпечують. У процесі дослідження здійснено систематизацію інфраструктурних об'єктів за рівнями управління та функціями, а також запропоновано схему побудови інформаційної системи регіону.

Список джерел інформації / References

1. Інформаційні системи в сучасному бізнесі / В. С. Пономаренко, І. О. Золотарьова, Р. К. Бутова – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2011. – 484 с.
Ponomarenko, V. S., Zolotarova, I. O., Bytova, R. K. (2011), *The informative systems in modern business [Informacini sustemu v susasnomy bisnesi]*, XNEU, Kharkiv, 484 p.
2. Інформаційне забезпечення державного та регіонального соціального управління : монографія / О. Г. Осауленко, О. Ф. Новикова, Н. С. Власенко, І. В. Калачева / НАН України. Ін-т економіки пром-сті ; Держкомстат України. – Київ ; Донецьк, 2004. – 656 с.
Osaulenko, O.G., Novikova O.F., Vlasenko N.S., Kalachova I.V. (2004), *The informative providing of state and regional social administration [Informacine zabezpezenna dergavnogo ta regionalnogo socialnogo upravlinna]*, NAN UKRAINU, Kuiv, Doneck, 656 p.
3. Пушкарь А. И. Управление информационной деятельностью предприятия в экономике знаний : монография / А. И. Пушкарь, С. А. Назарова, К. С. Сибилев ; под ред. д-ра экон. наук, проф. А. И. Пушкаря – Х. : Изд-во ХНЭУ, 2012. – 560 с.
Pushkar, A.I., Nazarova S.A., Sibilov K.S. (2012), *Management informative activity of enterprise in the economy of knowledges [Upravlenie informacionnou deyatelnostu predpriyatiya v ekonomike znaniu]*, XNEU, Kharkiv, 560 p.
4. Матвієнко О. В. Основи інформаційного менеджменту / О. В. Матвієнко. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 60 с.
Matvienko, O.V. (2004), *Osnovi informative management [Osnovu informacijnogo menedzmentu]*, Centr navcalnoi literaturu, Kiev, 60 p.
5. Шило С. Г. Інформаційні системи та технології / С. Г. Шило, Г. В. Щербак, К. В. Огурцова. – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2013. – 220 с.
Shilo, S.G., Cherbak, G.V., Ogurcova, K.V. (2013), *The informative systems and technologies [Informacini sustemu ta tehnologii]*, XNEU, Kharkiv, 220 p.
6. Митко А. М. Інформаційне забезпечення транскордонного співробітництва України: теоретичні аспекти : кол. моногр. / А. М. Митко, Б. М. Юськів, Н. П. Карпчук ; наук. ред. Є. Б. Тихомирова ; за заг. ред. А. М. Митко. – Луцьк : Вежа-Друк, 2013. – 268 с.
Mitko, A.M., Yskiv B. M., Karpchuk N. P. (2013), *The Informative providing of transfrontal collaboration of Ukraine: theoretical aspects [Informaciune zabezpečennya transkordonnogo spivrobitnictva Ukrainu: teoretucni aspektu]*, Vezha-Druk, Lyck, 268 p.
7. Кіш Є. Проблеми транскордонного співробітництва України і Євросоюзу [Електронний ресурс] / Є. Кіш // Український центр політичного менеджменту. – Режим доступу : <http://www.politik.org.ua/vid>

Kish, E. «Problemi transfrontal collaboration of Ukraine and European Union» [*«Problemu transkordonnogo spivrobotnictva Ukrainu i evrosoyuzu»*], available at: www.unhchr.ch/html/menu3/b/30.htm

8. Слюсарчук Ю. М. Управління інформаційними потоками в транскордонних регіональних системах на основі нечіткої логіки [Електронний ресурс] / Ю. М. Слюсарчук. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/18044/1/68-Slyusarchuk-B38.pdf>

Slyusarchuk, Yu. M. «Management informative streams in the transfrontal regional systems on the basis of fuzzy logic» [*«Ypravlinnya informaciumunu potokamu v transkordonnux regionalnix sistemax na osnovi necitkoj logiku»*], available at: www.unhchr.ch/html/menu3/b/30.htm

9. Товканець С. А. Інформаційне забезпечення міжнародного бізнесу в рамках транскордонного співробітництва / С. А. Товканець, Г. В. Товканець // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 10 (112). – С. 282.

Tovkanec, S. A., Tovkanec, G. V. (2010), «Informaciyne providing of international business within the framework of transfrontal collaboration», [*«Informaciune zabezpečennya mignarodnogo biznesu v ramkax transkordonnogo spivrobotnictva»*], *Aktualni problemu ekonomiku*, No 10 (112), 282 p.

10. Глобальна інформаційна інфраструктура [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/«Global_informative_infrastructure». – [*«Global informative infrastructure»*], available at: www.unhchr.ch/html/menu3/b/30.htm

Попова Ірина Анатоліївна, канд. екон. наук, доц., кафедра менеджменту і адміністрування, Національний фармацевтичний університет. Адреса: вул. Пушкінська, 53, м. Харків, Україна, 61002. Тел.: 0951912586; e-mail: ira_popova_dik@mail.ru.

Попова Ирина Анатольевна, канд. екон. наук, доц., кафедра менеджмента и администрирования, Национальный фармацевтический университет. Адрес: ул. Пушкинская, 53, г. Харьков, Украина, 61002. Тел.: 0951912586; e-mail: ira_popova_dik@mail.ru.

Popova Irina, candidate of economic sciences, Associate Professor, Department of Management and Administration, National pharmaceutical university. Address: Pushkinska, str., 53, Kharkov, Ukraine, 61002. Tel.: 0951912586; e-mail: ira_popova_dik@mail.ru.

Смірнова Поліна Василівна, канд. екон. наук, доц., кафедра економіки підприємств харчування та торгівлі, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: вул. Клочківська, 333, м. Харків, Україна, 61051. Тел.: 0951491660; e-mail: pvsimimova7@gmail.com.

Смирнова Полина Васильевна, канд. екон. наук, доц., кафедра економіки підприємств харчування та торгівлі, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: вул. Клочковская, 333, г. Харьков, Украина, 61051. Тел.: 0951491660; e-mail: pvsimimova7@gmail.com.

Smirnova Polina, PhD, Associate Professor, Department of Economics of Enterprises of Food Technology and Trade, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Klochkivska str., 333, Kharkov, Ukraine, 61051. Tel.: 0951491660; e-mail: pvsimimova7@gmail.com.

Рекомендовано до публікації д-ром екон. наук, проф. Черною М.В., канд. екон. наук, доц. Бугріменком Р.М. Отримано 15.10.2016. ХДУХТ, Харків.